

מתנה

משכן אברהם

נקודה מתוך הפרשה

נאמר בפרשת חיי שרה (כג, ח) "וַיִּדְבֹר אֶתְּךָ לְאִמְךָ אֶת־נַפְשְׁךָ לְקַבֵּר אֶת־מִלְפָּנַי שְׂמֵעוּנִי וּפְגַעוּנִי לִי בְּעַפְרוֹן בְּן־צֹחַר". מדוע נאמרה המלה "מִלְפָּנַי", שלכאורה לא נצרכת להבנת בקשת אברהם מבני חת.

ביאור מורינו הרב שליט"א:

א. לשון חז"ל (מועד קטן כג ע"ב, ועוד) "מתו מוטל לפניו". ולפי זה ביקש לקבור את מתו מלפניו, וע"י הקבורה יסולק ולא יהא – לפניו. וז"ל הרד"ק (פסוק ג) וְאֶקְבְּרָה מִתִּי מִלְפָּנַי, כלומר אסירנו מלפני, ואקברנו. וע"ע בתורה תמימה (על אתר).
 ב. שרה מתה לפני אברהם. ולפי זה יבואר מִתִּי מִלְפָּנַי, היינו שמת מלפני, מת לפני. ושורשו בחשף עַל־פְּנֵי תְהוֹם (כראשית א, ב), שהמיתה נקראת חושך, חשכו המאורות כמ"ש חז"ל.

ג. אמרו חז"ל ששרה גדולה מאברהם בנביאות, ואברהם טפל לשרה בנביאות. וזהו מִלְפָּנַי, והיינו מדרגתה גדולה משלו, והיא לפניו והוא אחריה. ולכן ראוי לכבדה יותר ממנו, ולקוברו מהר.

ד. כתב הרמב"ן (על אתר) וז"ל, וטעם מִלְפָּנַי, כי אם לא תעשו כן אקברנו בארון. או יהיה טעמו, מתי אשר הוא לפני, ואני צריך למהר לקוברו, עכ"ל.

ה. כתב בטור הארוך (פסוק ד) וז"ל, לְקַבֵּר אֶת־מִתִּי מִלְפָּנַי, שיהיה לי אחוזת קבר לבדי, עכ"ל. וזהו מִלְפָּנַי, ששייך רק לי ועומד לפני לשמוש, ולא לזולתי.

ו. כתב בתולדות יצחק (פסוק ב) וז"ל, ואמר מִלְפָּנַי לומר אני בעת הצורך כל כך, שאם לא תרצו לתת לי שום קבר, תנו לי קבר שאקבור מתי לשעתו ואוציאנו מִלְפָּנַי. ואח"כ אוציא אותה משם ואקבור אותה במקום אחר, ולא יהיה עתה המת לפני, עכ"ל.

ז. כתב האור החיים (פסוק ד) וז"ל, וְאֶקְבְּרָה מִתִּי מִלְפָּנַי, פירושו; זה ("מִלְפָּנַי") הוא שמכריחו שלא לחוש על ממונו. ואם לא היה מתו לפניו לא היה קונה דבר, עכ"ל. ח. כתב בחתם סופר (פסוק א) וז"ל, וְאֶקְבְּרָה מִתִּי מִלְפָּנַי, משום בזיוני דידי. (ועיי"ש בדבריו בארוכה).

ט. כתב המלבי"ם (פסוק ד) וז"ל, דקדק במילת לְפָנַי, שלא תנוח דעתי בקבורתה, רק באופן זה, שאדע שמקום זה הוא אחוזת קבר לכל המשפחה. ואם לא היה נחמד 'בעיני', כאילו לא קברתיה כראוי, עכ"ל.

י. כתב בהכתב והקבלה (פסוק ד) וז"ל, כי כל זמן שלא נקבר המת והוא מוטל ונראה לעין, אז יעציב מאוד את לב קרוביו. ואף שהקבורה חיובה לעצור משום ביזיונא דמיתא, מ"מ הזכיר אברהם מילת לְפָנַי, לצרף בבקשתו גם על צערו בהעדר קבורתו, עיי"ש.

יא. כתב בכתב סופר (פסוק ד) וז"ל, הנה הצדיקים במיתתם קרויים חיים, ומיתתם רק בגוף שאדם רואה בעיניו. אבל הנשמה חיה וקיימת. והיינו מִתִּי מִלְפָּנַי, דוקא מה שְׁלָפָנַי, ובאמת היא חיה, עכ"ל.

יב. כתב בפרדס יוסף (פסוק ג) וז"ל, דאיתא סוף פ"ב בסנהדרין, אין אשה מתה רק לבעלה וכו', לכן ואקברה מִתִּי מִלְפָּנַי שלא מתה רק לו, עכ"ל.

[ועיין עוד בדברי רבותינו: פיתוחי חותם, אורח לחיים, באר מים חיים, ייטב לב, וישמח משה.]

ארבע גיליונות שבועיים מדי שבוע



שידוכים

ליקוט שו"ת מתוך ספר שאל לבי ומתוך ארכיון

”פי אל ארצי ואל מולדתי תלה, ולקחת אשה לבני ליצחק“
(חיי שרה כד ד)

הזמן הראוי להתחיל שידוכים

הקניינים הרוחניים והנפשיים שנצרך לקנות קודם התחלת השידוכים

נצרך לכתחילה לקנות קודם הנישואין חיבור חזק לתורה, שכח חיבור זה יוכל לעמוד אף לאחר הנישואין בתוך טרדות העוה"ז וכל חלקיו.
כמו כן, נצרך יציאה משקיעות עצמית, לצורך חיבור נפשי נכון עם זולתו. וכן כח נפשי לבנות חיים משותפים.

שאלה:
האם הרב יכול ליתן קווים כללים לפיהם יש לקבוע אימתי להתחיל שידוכים, ביחס ללימוד תורה בפרט, ומבחינת המוכנות בכלל?
תשובה:

המועד הראוי להתחלת שידוכים לבחורים

רבים שבניהם הגיעו לפרקם בעת האחרונה מתחבטים בענין המועד הנכון להתעסק בשידוכים עבור בניהם, שאלה זו מתחלקת לשנים: בנים ובנות, ומתפרטת לחלקים נוספים.

שאלה ב':

בבנות הענין מורכב יותר, כי לפי רוב בצעירותן הדבר תלוי לגמרי בהורים, ובד"כ כבר שמלאו להן 19 מתחילות ההצעות לזרום, וההורים עומדים בבית הספק אם לגשת מיד, או להמתין עד למועד סיום הלימודים בסמינר, או אולי אף להמתין יותר לכשתהיה מסודרת בעבודה, ופעמים הוא שיקול של 'בשלות' שנראה להורים שהבת עדיין קטנה מדאי. כיצד באמת נכון לנהוג כדי לזהות את המועד הנכון?

תשובה:

ביחס לבשלות, כנ"ל אות א'.

סוגיית המתנה שתהיה מבוססת בעבודה, זה שאלה של רוגע נפשי, מעשי וכלכלי. ודבר זה תלוי בביטחון לעומת השתדלות. ובוודאי שראוי לכל עבדי ה' לעלות ולדבוק במדרגת ביטחון זו, ולא לעכב מחמת כך שידוך.

וכבר אמרו חז"ל, סדר הדברים, בונה בית, ואח"כ עוסק באומנות, ואח"כ נושא אישה, כמבואר בסוטה. והשתא, שחלק גדול מן הפרנסה והעבודה מוטל על האישה, יש לכך מקור. אולם היה ראוי שיהא קודם זמן גיל הראוי לנישואין. ועתה מחמת כך מתעכבות בנות רבות לגיל מאוחר, ונשתבש סדרו של עולם.

שאלה א':

בבנים הדבר נתון בדרך כלל למציאות הסביבתית והחברתית, ובהרבה מקרים ברור לו לבן לפי המקובל בשיבתו ולפי רבותיו מתי הוא 'מתחיל' לשמוע שידוכים. אמנם יש היוצא מן הכלל שלומדים בשיבה שאיש הישר בעיניו יעשה, ואז השאלה מתגלגלת לפתחם של ההורים, מתי לפנות לבן עם הצעה שקבלו, קודם גיל 02 או אחריו, או אולי להתאחר יותר כדי שהבן יתבסס יותר בתורה ועבודה, וכיו"ב. כיצד באמת ניתן להורים לזהות את הזמן הנכון שבו יוכלו לפנות אל הבן בבטחה שעתה הוא העת?

תשובה:

הדבר נחלק בכללות לשלושה סוגי בחורים: א. בשל כראוי כבר עכשיו. ב. בשל כראוי בעוד זמן קרוב, כשנה וכדו'. ג. אינו בשל כראוי עתה, וגם בעוד זמן קרוב לא יהיה כ"כ בשל.

ובאופן א-ג, אם פנו והציעו, יש לשקול ולבדוק לפי הענין. כאשר יש ספק, זהו אות מן השמים.

מלבד כך, יש לשקול את מדרגת "קדושת הבחור", שהעייכוב אינו פוגם בקדושתו.

וכן, אם שקוע בתורה מאוד, שמכו לעכב, כבן עזאי, וכדברי הרא"ש, באופן שעלייתו באופן ניכר וברור.

הזמן הראוי לבחורות

לגבי הטענה שאומרת שאין לדחות שידוך

תשובה:

אם אינו ראוי לשידוך כנ"ל, אין הכרח לשמוע. ורק כאשר יש ספק, זהו אות מן השמים.

שאלה ג':

האם יש גישה כזו שאומרת שאין להורים לדחות שום שידוך בטענה של זמן - שעדיין מוקדם, או שאולי, כי שמא זהו השידוך, והקב"ה מאותת שהנה הגיע הזמן?

להתחיל שידוכים במי ששקוע בתלמודו

ומצד שני אני די שמח בצורה הנוכחית מצד ההתגדלות הרוחנית א. למעשה, לפי הנסיבות הנ"ל, האם כדאי לי להתחיל בשידוכים?

שאלה: אני בחור ישיבה (בן 12) שב"ה שוקד על תלמודי כפי כוחי. יש קצת מוכנות ורצון לקשר ואהבה עמוקה ופנימית ארוכת טווח,

תשובה:

בעל מום מחמת גילו, ניתן להמתין.

כל זמן ששקוע בתלמודו ואין חשש הרהור עבירה, ואינו נעשה

עבודת האדם בתקופת השידוכים

שאלה:

מסודרת, מה חשוב ומה פחות, באופן שירשום את כל צרכיו מבת זוגו, לפי סדר החשוב חשוב קודם, ולפי זה לחפש את בת זוגו.

מהי עבודת האדם בתקופת ה'שידוכים', ואילו דברים בן תורה צריך לדעת ולהיות מודע עליהן?

שאלה:

תשובה:

מה עליי לעשות כדי לזכות בשידוך שלי?

ראשית יש לשנן את האמונה הפשוטה, שרק הוא ית"ש קובע מי יהיה זיווגו. אולם מ"מ יש להשתדל לפי מדרגתו לבדוק כפי יכולתו.

תשובה:

לעמוד על מהות עצמך מתוך הכרה בהירה, ומתוך כך לחפש את ההשלמה, ללא חיפוש של כל דבר אחר שאינו חלקך!

מלבד כך, תפלה תדיר.

בנוסף לכך, יש לסדר את עולם הערכים שלו לפי רשימה

הבירורים בשידוכים

הבירור מצד ההיבט הרוחני

תשובה:

שאלה א':

אם יש התאמה קרובה בעולם הרוחני, או לפחות התמסרות לעולם הרוחני של הבעל לרוב בני האדם.

מה הם הנקודות החשובות עליהם יש לשים את הדגש בשלב הבירורים ובמהלך הפגישות מבחינת ההיבט הרוחני?

הבירור מצד ההתאמה

שאלה ב':

אולם, ככל שהאדם פנימי יותר, עיקר הדגש, שישנו אופי ומידות שמתאים לו, או שיש בכוחו לעמול ולהתחבר ולהתמודד עמהם, כי כאן בעולם הזה, העיקר עמל, ולא חיפוש נעימות חיצונית.

כמו כן, מה הם הנקודות החשובות מבחינת הרגשת הלב והתאמה בין בני הזוג?

תשובה:

על מנת כך נצרך לברר ולהכיר את נפשו, ואת סדרי כוחות נפשו, ולפי זה להכיר עד כמה שניתן עם מה יקל עליו להתמודד ועם מה יוקשה עליו. ולפי זה, לסדר סדר מעשי מה מחפש בזוגו.

לכתחילה, יש לחפש כמה שיותר מתאים בהלכות דעות, במידות ובהרגשה.

איזה נקודות בעיקר לברר בשידוך

תשובה א':

שאלה א':

בעיקר על טוב לב וגמישות נפשית, בהקבלה לרמה רוחנית התואמת לשני הצדדים.

מה צריך לברר בשידוכים, על איזה נקודות יש לעמוד?

לברר שיתאים לצד השני באופן סביר

שאלה ב':

כלליים, וגם שהנשאלים מדגישים תמיד את הדברים הטובים, ומסיחים את דעת השואל מדברים שיכולים לגרע.

אם הרב יוכל לכוון אותנו הן לגבי בירור על בחור, והן על בחורה, כי מי מאיתנו שקצת נכנס לזה מוצא עצמו מבולבל, אחד תם, ואחד שאינו יודע לשאול, גם כי הנתונים הנמסרים הם

תשובה ב':

בכל מקרה לגופו יש לברר שיתאים באופן סביר לצד השני.

האם לברר בפרטות או בכללות

שאלה ג':

תשובה ג': רצוי לברר מהי הנקודה הטובה ביותר שבו, ומהי

בבירורים, האם להסתפק בדברים כלליים או גם לרדת לפרטים?

מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים

החולשה שלו, בעיקר. אצל כמה אנשים לברר שאלה ד': כמה חברים \ חברות, רבנים \ מורות, צריך לשאול?

תשובה ד': כל שאין מתעורר חששות, סגי בשני רבנים, ושני חברים קרובים.

החזקת מדיה במדוברת

שאלה:

אם הוברר שיש התאמה גם ברמה הרוחנית, אך המדוברת מחזיקה ברשותה מחשב עם אינטרנט מסונן (בסינון של נט-פרי) לצורך לימודיה ועבודתה, האם יש לחשוש מזה?

וכן אם נמצא במקום עבודתה או בבית.

האם יש לחשוש בבחור שמעשן

שאלה:

בחור שהוברר שהוא טוב לב ויר"ש, אך הוא מעשן, האם יש בזה פגם שצריך לחשוש לו?

תשובה:

יש לבדוק היטב היטב, סיבת ההחזקה, איזה אתרים פתוחים, רמת השימוש, וכן אם יש שימוש מלבד לצורך עבודה, וכן אם יש מודעות לגודל הסכנה.

תשובה:

אם אין חששות נוספים, גם זה אינו חשש.

הורים שיש להם יחוס שונה מהרגיל - מתי לגלות בשידוכים

שאלה:

הורים שיש להם יחוס שונה מהרגיל (כמו שהוריהם גויים או גרים), או הורים שהם עצמם גרים או הורים שאימצו ילדים, באיזה שלב

נצרך לגלות זאת בשידוכים?

תשובה:

אחרי הבירורים שנתנו תשובה חיובית, לפני הפגישה הראשונה.

מה לחפש בשידוך

המשקל של יכולת להגיע לחברות טובה ושיחות עומק בשידוך

שאלה:

האם אחד השיקולים שלי לבחירת בן זוג היא חברות טובה או יכולת להגיע ביחד לשיחות עומק, או הזוגיות הוא לא המקום

לשיחות עומק?

תשובה:

לכתחילה בוודאי שכן! אולם לא כולם זוכים לכך!

חיפוש בן זוג בעל נפש עמוקה

שאלה:

רציתי להתייעץ בנוגע להשקפה בשידוכים. הרבה פעמים אני שומעת שאומרים שמספיק שיש יראת שמים ומידות טובות ואפשר להתחתן, לצערי, לא כך אני מרגישה, ולא מצליחה להסתפק בזה, אני מרגישה שאני ממש זקוקה לבחור עם עומק רגשי ונפשי, שמחובר לפנימיות שלו, ושתהיה לי מציאת חן והערכה כלפיו. שאני באמת אשמח בו וארגיש חיבור כלפיו, ושהוא יוכל להיות חבר אמיתי לחיים בשבילי, ואני בשבילו בע"ה. אני אדם רגיש, ולא מסוגלת להתחתן רק ממקום של שכל, על אף שברור לי על אותו משקל, שאסור להינשא גם רק ממקום של רגש שעלול לסנוור.

תשובה:

האופן שבו אתם מסתכלים על הנישואין הוא האופן הנכון והמתקן, אולם גם לא מצוי לרוב. יש בני אדם שקיבלו מתנה זו, אולם רובם לא.

חלקם לא מחפשים זאת כי גם בתוך עצמם אין להם זאת. חלקם מחפשים וחשבו שמצאו, וטעו. חלקם מחפשים, והתייאשו. וחלקם חפשו, ומצאו. וחלקם לא חפשו, ומצאו.

השגת שידוך כפי רצונכם זהו "מציאה" ממש, אף שכל שידוך בבחינת מציאה, "מצא אשה מצא טוב". ומציאה זו הוא על הגבול בין טבע לנס.

המשך שאלה:

כיצד ממשיכים להרגיש אהובים בעיני ה', כשכל החברות מסביב מתחתנות, ולמרות כל כך הרבה תפילות ודמעות ועבודה פנימית, אני עדיין לא זוכה לבנות את הבית האישי שלי? לפעמים אני מרגישה שה' שכח אותי או שאני לא ראויה כמו החברות שכבר זכו... וקשה מאוד לשמור על השמחה הפשוטה ועל אמונה.

בינתיים לצערי כמעט לא פגשתי בחורים שהרגשתי ככה, ויש לי צער עמוק מאוד מהשנים שחולפות, אבל מרגישה שזה מאוד עמוק אצלי, ולא יכולה לוותר על זה.

רציתי לשאול, האם יש טעות בדרך שבה אני רואה את הדברים לדעת הרב?

כפי הנראה הנפש שלכם יותר עמוקה ועדינה, ויוסיף דעת ויוסיף מכאוב.

רוב האנשים כמותכם, רובם המוחלט סובלים באותו סבל, חלקם מצאו, חלק התייאשו, וחלקם השיגו חיבור עצמי וחיבור לקב"ה שמחפה על זה.

האופן הנכון, לחוש שהשי"ת עמכם ממש בכל עת, וכל מעשיו לטובתכם. ולזכור את נסיונותיהם של האבות והאמהות הקדושים, ואצלכם זהו נסיון האם לסבול את המשך החיפוש והבלתי נודע, או לוותר על חלק חשוב מאוד מאוד מאוד עבורכם.

המשך שאלה:

במה להתמקד בניסיון הקשה הזה? איך לעבור אותו יותר בקלות? הלב כבר ממש נשבר ומיואש.

תשובה:

רוב החברות לא מצאו את מה שאתם מחפשים, ולכך לא שייך לחוש "לא ראויה כמו החברות שכבר זכו...", כי רובם המוחלט לא זכו לכך.

המשך שאלה:

זו בחירה האם להתעקש בתפלה לזכות לכך, או ללכת בדרך כל העולם.

במי שמחובר למוסר וחסידות - האם לחפש בן זוג כמותו

מה לכך, או שמספיק שהוא רק יכבד את החיבור שלה לכך?

תשובה:

עדיף מאוד, לפחות באופן חלקי ניכר.

שאלה:

בחורה שלומדת הרבה חסידות, מוסר ומחשבה, וזה תופס חלק גדול בחייה, האם עליה לחפש בחור שמעריך זאת ומחובר במידת

במי שמחפש מראה חיצוני יפה במיוחד

תבדוק ממתי יש לך רצון זה, ותנסה לפ"ז לברר מה גרם לאותו רצון, ולפ"ז נצרך סדר עבודה לתקנו.

המשך שאלה:

סוף סוף הבנתי שהסיבה שבגללה אני רוצה להתחתן עם אישה יפה אינה נכונה. אך כעת מה אני עושה, כיצד אני יכול להתחתן כאשר הצד השני לא מושך בעיניי, כיצד אני שם את היופי בצד ומתמקד בסיבה האמיתית להתחתן?

תשובה:

על מנת להתחתן תחפש משיכה פנימית באישיותה, ולא במראה החיצוני שלה!

עליך לדעת שהיופי חולף ברוב המקרים עם הגיל, וכן הרבה פעמים אחר הריון כבר אינה כ"כ יפה ככתחילה. ופעמים רבות היופי החיצוני אינו תואם כלל לאישיות, ונמצא בשביל זמן מועט של קבלת יופי האדם משלם באישיות פחות טובה, ופעמים יש בכך סבל רב מאוד!

שאלה:

אני נמצא כמה חודשים בשידוכים ואני מחפש מישהי יפה במיוחד ולא מוצא, מאוד קשה לי עם כך ואני מבולבל ולא יודע האם זה נובע ממקום נכון או לא, שאולי יש כאלו שכן צריכים זאת.

תשובה:

אין לחפש יפה במיוחד בשום אופן! אפשר לחפש קצת יותר יפה מן הממוצע אם זה צורך נפשי! חיפוש יפה במיוחד, מעכב את הזיווג שלך, וגורם להינשא למי שאינו חלקך, בבחינת בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו.

המשך שאלה:

קראתי את תשובת הרב, אך קשה לי להתגבר על הרצון להתחתן עם אשה יפה מאוד, אני מרגיש ששום דבר אחר לא יספק, מה אני יכול לעשות?

תשובה:

סתירה בנפש בחיפוש בן זוג

חיים עם חיבור עמוק לתורה, ואם כך אני צריך אישה שרוצה בעל כזה, אבל כרגע אני לא שם, וזכיתי רק לניצוצות מזה, ואולי לא אזכה לכך וזה יגרום לבעיות של שלום בית, ומאידך, אם אני יתחתן עם מישהי שלא חפצה בכך, ואני כן אזכה לחיות חיים פנימיים, זה גם יכול לגרום לבעיות בינינו.

תשובה:

יש לחפש אשה פתוחה יותר שיכולה לקבל שינויים. חיפוש בחור שעוסק בתורה יומם ולילה

שאלה:

אני מרגיש סתירה באישיות שלי, מצד אחד אני רגשי, דברן, ואוהב להתבדד, אבל מאידך, שהשכל שלי מתחזק, אני מתדבק לנשמה שבמוחי, אני נעשה מאוד שקט, ומתקשה להתחבר לעולם שסביבי [מאחר שבעולם שאני חי יש בו פחות יראת שמים והרבה התלוצצות].

השאלה שלי לרב היא כדלקמן, אני בקרוב מתחיל שידוכים, והשדכנים שואלים אותי מה אני מחפש באישה, והשאלה שלי לרב, מה אני צריך לחפש באישה, מצד אחד אני רוצה לחיות

מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים

שאלה:

האם אדם שלומד כל היום זה לכתחילה?

תשובה:

אין דרך אחת בלבד לעבוד את הבורא ית"ש. הקב"ה חנן כל אחד עם כוחות משלו, ומי שבכווחו לעסוק בתורה יומם ולילה אשריו ואשרי חלקו.

המשך שאלה:

ולפי זה, האם בחורה בשידוכים צריכה לחפש דווקא מישהו שלומד כל היום?

תשובה:

ראוי לרומם את הדעת והשאיפות. לרצות בכך מכל הלב.

הפגישות בשידוכים

צורת השיחה בפגישות אצל בחור פנימי

שאלה:

מהי צורת השיחה הראויה בין הבחור למדוברת, בפרט אם הבחור הוא פנימי ובעל מחשבה פנימית, והוא רוצה לדבר עמה בענייני פנימיות, בהשקפה, ובענייני הנפש, כדי לידע אם יש לו "שפת הנשמה" עמה - האם יש לו למנוע את עצמו מכך, ולדבר עמה רק בענייני חייו וחייה, ובעניינים של מה נעשה בעולם וכדו' או עכ"פ להתחיל את השיחה עמה בענייני העולם ורק בשלב מאוחר יותר לדבר עמה בענייני פנימיות?

תשובה:

יש לגלות בכל ענין חיצוני, נקודה אחת פנימית קטנה, ושם לברר את מדת חיבורה. אולם לכל כלל יש יוצא מן הכלל, ודבר זה תלוי במדוברת.

פגישות בזמן הקורונה

שאלה:

בעיצומו של נגיף הקורונה שהשלטון אוסר מפגשים חברתיים, כיצד צריך לנהל שידוך?

תשובה:

כל נושא פגישות אלו היה שנוי במחלוקת בין גדולי הדור לפנינו. אולם בהוראת החזו"א נהגו בני השיבות להיפגש כפי הנהוג באותם ימים.

ככל שעוברים הימים הדבר נעשה מיום ליום פרוץ יותר ויותר ובפרט בחו"ל, דברים שלא שיערום המתירים כלל וכלל.

ולכך יש לנצל תקופה זו שהפגישות יהיו בריחוק מה, וממכה עצמה מתקן רטיה, פגישה במרחק של ד' אמות.

במי שמתבייש לדבר בפגישות

המשך שאלה:

האם עלי פשוט ללכת עם פשוטה של אמונה?

תשובה:

כמובן, זהו השורש הפנימי, אולם נצרך גם פעולה עבור הנפש הבהמית.

המשך שאלה:

כמו כן, כיצד אני ניגש למערכת יחסים רגשית כשמעולם לא דיברתי עם בחורה לפני כן?

תשובה:

זהו מחסום חיצוני, בשעה שיפתח בס"ד הגלד החיצוני, בנפש פנימה אין נפק"מ בין בחור לבחורה. עליך להפנים שזהו חסימה חיצונית ולא דבר פנימי. וזהו חלק מהתהליך.

הקדמה לשאלה: אני אמור להתחיל לצאת לשידוכים בקרוב, ויש לי בעיה, מעולם לא דיברתי עם בחורה, ואני כל כך מפחד, ותמיד דוחה את זה ואומר "בקרוב". אני מרגיש שאין לי את הכישורים לדעת לדבר, ומפחד שזה יהיה מאוד מביך. אני גם ביישן באופן כללי, אבל בכל מה שקשור לדבר עם בחורים אני מאוד רגוע, אבל כשזה מגיע לנשים אני מאוד נבהל ומאוד ביישן.

והשאלות הם:

כיצד אוכל לפרוץ מהקליפה שלי ולהיות רגוע יותר?

תשובה:

תצייר בדמיוןך שהינך הולך לפגישה, ולהתחיל לדבר מעט, וכל זה בחדר סגור עם עצמך. וכך להרחיב זאת מעט מעט.

גדר ההשתדלות בחיפוש השידוך

השתדלות לחפש שידוך עבור הבת

שאלה:

בתי הבכורה בגיל שידוכים, אבל היא עדיין צעירה, לאחרונה, בחודשים האחרונים, כמעט לא קבלתי הצעות. ושאלתי היא, האם אני מחויב לעשות השתדלות כדי לקדם את העניינים?

תשובה:

ראשית יש לשנן היטב את יסודי האמונה שהכל ממנו ית"ש, להרבות בתפלה על כך שיחוש את האמונה. ואח"כ תפלה על השידוך.

ולאחר שהנפש ספגה הרבה את אור האמונה והתפלה, אזי מתוך מבט שהכל ממנו ית"ש, אלא שנקנס עלינו שיעור השתדלות, יפנה לשני שדכנים, ויחזור לאמונתו ותפלתו. ומשם תבוא הישועה בקרוב בס"ד.

התערבות הבחור להוריו בענין השידוך

תשובה:

תלוי במידת התערבותם, ובמידת בטחוננו בהשי"ת שאין שליט אלא הוא. ואף אם יתערב יעשה זאת מתוך התייעצות עם ת"ח בר דעת ובעל ניסיון, מתוך עדינות וכיבוד אב ואם.

שאלה:

אם ההורים של הבחור עושים הרבה בדיקות על הצעה, האם הבחור צריך רק להיות בטל להוריו ולהאמין שהם השלוחים מאת ה' לזה, ולא להיות "בר דעה" בזה ולהביע דעתו להוריו מה הוא רוצה, ולסמוך על הוריו?

כיצד להכריע האם זהו השידוך

תשובה:

יש להמתין מעט עד שיגיע ל"השקטה" של ההתפעלות, וממקום שקט ופנימי, יחוש את החיבור. אם יש חיבור מתוך מקום שקט ועדין, יש להתקדם, בכפוף לכל התנאים החיצוניים, ומתוך אמונה חזקה שרק הקב"ה בוחר, ולא אני.

שאלה:

בחור שכבר פוגש את המדוברת כמה פעמים והוא מרגיש טוב כלפיה, ובאופן כללי הוא מרגיש שיש ביניהם אותו השקפה ושפה נעימה, שהשיחות "זורמות", וכו', כיצד הוא יכול לדעת האם זה זיווג? האם יש סימן לדבר?

משקל הרגשת הלב בהכרעת השידוך

תשובה:

יש מקרים שיש בהם משיכה, ואזי זהו חיבור של "לב" ואחריו נמשך השכל. ויש מקרים שיש בהם בירור שכלי, והלב נפתח לאט לאט.

ולכך אין הכרח כלל שיהא מתחילה משיכה של לב, אלא סגי שהלב לא ידחה, מעין מה שאמרו חז"ל, המקדש את האשה צריך שיראנה שמה תגנה עליו. וכל שאין סלידה זו בהרגש, ויש בירור שכלי, סגי בכך. זולת לנפשות שמאוד עדינות רגשית.

שאלה:

יש לי בן שנמצא בשידוכים כבר שנה לערך, במהלך שידוכים הוא פגש מספר בחורות והתפלל קשה למצוא את השידוך שלו, וחיפש תחושה פנימית מסוימת שהבחורה היא המתאימה לו. אנשים רבים אומרים שיש "ניצוץ" שמרגישים כשהם פוגשים את השידוך הנכון, או שכשאתה פוגש את השידוך הנכון אתה פשוט יודע שזה נכון.

שאלתי היא, מהי דעת התורה, כיצד ניתן לדעת אימתי הזיווג מתאים? והאם המשיכה זהו שיקול בבחירה, כגון כאשר פוגשים בחורה שיש לה את הדברים שהאדם מחפש, אבל אין כל כך

גמר השידוך - מתוך השכל או מתוך הלב

תשובה:

לעולם ההכרעה מתוך ישוב דעת, אולם סגי ברגש שזהו חלקו הראוי לו.

שאלה:

האם גמר השידוך צריך להיות הכרעה של הבחור על פי שכלו בלבד, שהם מתאימים זה לזה, או שצריך גם איזה רגש כלפי המדוברת? ונדגיש בשאלה: לא רגש "אהבה" המדומה של הרחוב, ח"ו, אלא "רגש" ש"זהו האשה שטוב לי" וכדו'?

ונפקא מינה, אם הוא לא מרגיש כלום כלפיה, או שיש לו בלבול במוחו או בהרגשות שלו כשהוא עומד להכריע על הכרעה גדולה כזו בחייו, אבל בשכל הוא יודע שזה טוב לו - האם יש לו לגמור את השידוך על אף שיש לו ספיקות ובלבול במוחו ובלבו על זה? או שההכרעה צריכה לבוא רק מיישוב הדעת?

בחירה ואמונה בשידוכים

האם יתכן שהאדם יתחתן אם זיווג שאינו שלו

ופעמים לצורך תיקון חלקי לאדם. וחלק מן ההשגחה לתת לאדם ללכת כפי רצונו, ולתקנו על ידי זה. בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו, ואם הצעד נעשה בחוסר אמונה, מתוך שיקולים זרים, נותנים לאדם לילך בדרכו. אולם אם עשה כן מתוך אמונה, יד ה' חיברם כרצונו.

שאלה: האם יש מצב שמישהו מתחתן עם בת הזוג הלא נכונה שלו עקב בחירה לא נכונה, או עצם העובדה שהתחתנו בסופו של דבר כדת משה וישראל מעידה על כך שהם הזיווג הנכון משמיים במצב שלהם שבהשגחה פרטית הגיעו למצב של חופה וקידושין?

תשובה:

כל דבר מושגח בהשגחה פרטית, פעמים זהו זיווג לפי השורש,

האם ניתן 'להפסיד' את השידוך של האדם

תשובה:

כן. כמו שיש שמא יקדימונו ברחמים, כן יש פגם מעשיו שנדחה שידוכו.

שאלה:

האם יש כזה דבר 'להפסיד את השידוך', מה שמטריד רבים בכואם לדון בהצעה שבאה לפנייהם, ופעמים שפוגע בשיקול הדעת?

בחירת בן זוג - מצד התפילה ומצד האמונה

יש בחירה ע"י תפלה, כמ"ש שמא יקדימונו אחר ברחמים. וכן יש בחירה האם לדבוק באמונה שמה' אשה לאיש, או ח"ו לילך אחר תאות לבו ובחירתו. ועל זה אמרו שמזווגין לו לפי מעשיו, כלומר לפי בחירתו. בבחינת בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו.

שאלה:

לגבי בחירה חופשית האם יש בחירה בנושא בחירת בן זוג, או שכל אחת נקבע בדיוק עם מי יתחתן?

תשובה:

במי ש'מקלקלים' לו את השידוך

תשובה:

כבר נשאל על כך החזו"א, והשיב שנצרך אמונה ששידוך שאינו עבורו יורד מחמת סיבות אלו. וכאשר השידוך יהיה עבורו, יבררו אצל מי שחפץ בטובתו וכדו', ולא יהיה מניעות אלו.

נצרך להתחזק באמונה שהכל מושגח מאתו ית"ש, ומאיך לתקן את חלקך בסיבות שגרמו לנישואין הקודמים להתפרק.

שאלה:

אני גרוש כבר פעמיים ל"ע, ואוחז לפני זיווג שלישי בקרוב בע"ה, ובכל הצעה שמציעים לי יש אנשים רעים שמקלקלים בלי שום סיבה הנראית לעין, והשאלה היא, כיצד אני צריך להסתכל על זה, כי לכאורה נראה שלא רוצים שאני יתחתן ח"ו, ומה צריכה להיות העבודה שלי במצבים כאלה, ואיזה דברים אני צריך לעשות במצבי כדי שאני יהיה חזק ולא יתייאש ח"ו?

כיצד להתמודד עם הקושי בהמתנה לשידוך

יש לבדוק אם מחפש באמת את מה שצריך, או את מה שרוצה, בדיקה יסודית מאוד, מאוד, מאוד. בנוסף, יש להתפלל מתוך עומק הלב ובפשיטות. ויתר על כן שינון האמונה, ללא הרף.

ויש לידע שכל החיים הם כלים לאמונה, ולא כהמבט החיצוני שהאמונה כלי לשידוך.

שאלה:

כיצד האדם יכול לחזק את עצמו בתקופה השידוכים כאשר ישנם אכזבות, או כאשר הוא הולך זמן רב בלא מציאות הזיווג שלו?

תשובה:

קושי בהמתנה לזיווג

אני לא יודע למה אני מתקשה להאמין שה' אוהב אותי ורוצה שיהיו לי חיים טובים, למרות שאני מבין מבחינה ב'שכלי' שה' טוב, אני עמוק בפנים לא מרגיש זאת ולא מאמין בזה, התרגלתי לראות את הטוב בחיי, אבל המחשבות הללו חוזרות מאז שאני נמצא בתקופה של המתנה לזיווגי.

שאלה:

קשה לי להאמין ולבטוח שה' רוצה לתת לי טוב, במיוחד את הטוב שאני באמת רוצה לעצמי, שזה להתחתן ולבנות בית תורני. אני רואה כל כך הרבה רווקים מבוגרים וזה גורם לי לאבד אמון, אם הם לא התחתנו מה גורם לי לחשוב שה' יעזור לי להתחתן?

תשובה:
רצונך להבין את ה', וזה אי אפשר, נצרך בעיקר להאמין. חלק מאלו שלא התחתנו זו בחירה שלהם! הם מחפשים שידוך שאינו שלהם, ולכך אינם מוצאים!

שאלה:
עליך לשנן את יסודות האמונה כמו שנתבאר למעשה בבלבבי משכן אבנה, חלקים א-ב. ה' יתן לך את הטוב עוברך, רק הוא יודע מה באמת הטוב הנכון והמדויק!

קנאה באחרים שהתחתנו למי שעדיין לא זכה

תשובה:
נכון הדבר שלכל אדם יש דברים שחסרים לו, פעמים קטנים פעמים גדולים, ולאחרים אין את אותו חסר, אלא חסרים אחרים. הדרך הנכונה והאמיתית לכל מצבים אלו, אמונה פשוטה שהכל ממנו ית"ש לטובה!!! נצרך להפנים אמונה זו עמוק! עמוק! עמוק! בנוסף לכך יש לרשום על גבי דף את כל הטובות שעשה עמך הקב"ה, ולחזור עליהם כל יום לפי כוחך!

שאלה:
אני בחור רווק מבוגר, כל פעם שאני רואה זוג צעיר ברחוב אני כמעט מתמוטט נפשית - רגשית מקנאה, אני מטפל בעצמי בכיוונים שונים, וגם מחפש שידוך ולא מוצא לעת עתה, אבל בענין שציינתי אני מאוד לא יודע לשית עצות בנפשי. האם הרב יכול לנסות לתת לי איזה כיוון בענין הזה?

מדוע ניתן רצון עמוק להתחתן למי שעדיין לא זכה לכך

תשובה:
יסורים ממרקים, וכן לקנות גמישות נפשית, ולהתפשר על שידוך שאינו לגמרי כרצונכם, על מנת לעבוד על המידות ואמונה.

שאלה:
מדוע ה' נתן לי רצון כה עמוק להתחתן ולבנות בית של תורה וקדושה, ובכל זאת אני עדיין לא נשוי?

האם מי שלא זכה להתחתן יכול להיות מאושר

תשובה:
כן. מצינו גדולי הדורות שלא נשאו אישה והיו מאושרים.

שאלה:
האם גם מי שעוד לא זכה להתחתן יכול להיות אדם מאושר?

המשך הנ"ל

תשובה:
בהכרח שמי שזכה לנבואה מאושר הוא. וכן הדבק בתורה כבן עזאי בוודאי מאושר הוא. ולא יתכן אדם גדול שאינו שמח ומאושר בחלקו!
המשך שאלה:

לכאורה השואל התכוון לאנשים מן השורה, וכיצד יתכן שאדם שאינו כבן עזאי ועבר על דברי תורה שלא נשא אשה, (והקב"ה יושב ומצפה ואומר תיפח וכו') יהיה מאושר? וכבר אמרו חז"ל שרוי בלא אשה שרוי בלא שלום וכו'.

תשובה:
אין הכוונה למי שלא נושא אשה ועובר על הדין, אלא על אדם שלא נשא כפי הדין, כגון שעדיין לא מצא את זיווגו וכדו'. שאל לו לילך חשכים כל זמנו, אלא להיות מאושר בחלקו עתה, ולהמשיך לחפש את זיווגו.

שאלה א':
ברשות הרב רצינו לשאול, הרב כתב בתשובה ש"מצינו גדולי הדורות שלא נשאו אישה והיו מאושרים", והשאלות הם:
מי מגדולי הדורות לא נשא אשה (חוץ מכן עזאי לשיטה אחת)?

תשובה:
חזקיה לא נשא, רק ע"י מעשה שהיה, כמ"ש בברכות (י, ע"א).
דניאל לא נשא אשה, ולא הוליד בנים. עיין אברבנאל (יחזקאל, יד, כג).

ועיין מגלה עמוקות (אופן מג, ואופן כט, ואתחנן), שכל מי ששורשו מעין בן עזאי, אין לו אשה.
המשך שאלה:
מנין שהם היו מאושרים?

זיווג שורשי ושאינו שורשי

אהבת עצם בזיווג שורשי ושאינו שורשי

חז"ל שמכריזים על זיווגו של אדם ארבעים יום קודם יצירתו, האם הכריזו רק על אשה אחת שישא, או מכריזים אף על יותר מאשה אחת?

וכן, איך זה מסתדר עם דברי המקובלים שדיברו על שרשי הנשמות שהבעל והאשה מאותו שורש, האם זה רק באשתו הראשונה או גם בשאר נשים שישא על אשתו בחייה? תודה רבה. תשובה:

בשורש לכל אדם יש את זיווגו. אולם לאחר מכן נעשה התפרטות שנשמה אחת נחלקת לחלקים רבים. לדוגמא: ה' שמות לנפש, נפש רוח נשמה חיה ויחידה. ומתחלה היו מקושרים יחדיו ואח"כ נתפרטו. ויתכן שהנפש נמצאת בגוף זה, ורוח של אותה נפש בגוף אחר. וכן כל חלק יכול להתפרט לחלקים נוספים. נפש רוח נשמה חיה ויחידה שבנפש וכו'.

ולכך יתכן שזיווגו האמיתי נמצא בכמה נשים, נפש בלאה, ורוח ברחל וכדו'. ואם זוכה אזי הוא בבחינת "זיווגו בא אצלו", ואזי אפילו אם זיווגו רק חלק מן חלקי נפשה זוכה לשאר החלקים או באופן של עיבור

או ניצוץ וכדו' כפי שנתבאר בספר הגלגולים ושער הגלגולים ועוד.

עצם שורש הנפש נקרא זיווג ראשון, והחלקים, כל חלק הוא זיווג שני, זיווג נוסף.

שאלה:

אם הבנתי נכון מדברי הרב בספרו דע את ביתך, בזיווג שני הקשר הינו חיצוני ולא שייך בו אהבת עצם [שנתבאר עניינה לאורך הספר].

אני בעוונותי גרוש, ומעוניין בס"ד לבנות בית נאמן לה', אשמח להבין מה המקום של זיווג שני ביחס לדברים המדוברים בסדרת דע את ביתך אודות פנימיות ועומק הקשר, הן ברמה השורשית וברמה המעשית, כך שאוכל לגשת לדברים מהמקום האמיתי. והאם מי שהתגרש יכול להגיע לאחדות אמיתית ולאהבת עצם בנישואין?

תשובה:

כבר אמרו רבותינו, שזיווג ראשון ושני, אין הכוונה כפשוטו. אלא "ראשון", כלומר, מי ששייכת לשורשו. "שני" כלומר, חיבור לצורך אולם אינו שורשו ממש. ולכך אין נפק"מ אם בפועל זהו ראשון או שני.

בזיווג שורשי, ניתן להגיע לאהבת עצם.

בזיווג שאינו שורשי, ניתן להגיע לאהבת עצם רק מדין אהבת ישראל הכללית. כיצד יתכן זיווג שורשי בנושא כמה נשים

שאלה:

בשולחן ערוך אבן העזר (סימן א' סעיף ט') נפסק שנושא אדם כמה נשים וכו', ומ"מ נתנו חכמים עצה טובה שלא ישא אדם יותר מד' נשים וכו' עיי"ש. ורציתי להבין איך זה מסתדר עם מה שאמרו

שידוכות

התכונות הנצרכות לעשיית שידוכים

לדעת לברר על בנ"א, כלומר לדעת מה לשאול, ואיך לשאול, ומה לא לשאול... אופי חברותי נעים שיח. כח דיוק, כשנצרך, כי פעמים ראוי להעלים הדיוק. המשך שאלה:

אם יש לו רצון לכך, האם זה סימן שיש לו את הכוחות הנפש לעשות כך?

תשובה:

רצון אינו מכריח התאמה.

המשך שאלה:

האם יש בני אדם שיש להם עבודה לעשות יותר שידוכים, כיון שיש להם הרבה כשרון ורצון לכך?

תשובה:

כן.

המשך שאלה:

ואם כן, כמה, ואיך?

שאלה:

איך אדם יכול לדעת אם יש לו כוחות הנפש לעשות שידוכים לאחרים, בפרט אם הוא אברך ועיקר עבודתו הוא להיות שקוע בתורה?

תשובה:

לצורך עשיית שידוכים נצרך כמה תכונות, ועליו לבדוק אם תכונות אלו קיימים בו עתה ברובם:

הרבה הרבה סבלנות, ולא לדחוק את השעה, אלא בעדינות מופלגת אם זה נראה מתאים מאוד... והם סתם דוחים. להכיר אופי דק של משפחות והמוצעים בפרט בכדי לא לפגוע במה שמציע, וכן לא לבטל זמן, וכן למנוע עגמת נפש יתירה.

לדעת מה לומר, ומה לא לומר... לפי גדרי הלכה, וחכמת חיים.

לדעת איך לומר את מה שצריך לומר, כגון סגנון הדיבור וכד', וכן איך לומר כאשר צד אחד אינו מעוניין, וכד'. ללמוד מה עולם הערכים של כל מוצע-ת ומשפחתם.

כחלהקשיב לבני אדם, ולדעת איך להגיב בכל מיני מצבים עדינים. לסבול תגובות בלתי נעימות, ובלתי מוצדקות.

תשובה:

פעמים זה נעשה גם לשם השתדלות בפרנסה ואזי זה תלוי בצורך הכללי ומדרגתו של האדם ביחס להשתדלות. ופעמים זה נעשה בעיקר לשם שמים, חסד והטבה לבריות, ולפיכך יש לקבוע זמן ביום לחסד לפי מדרגתו של האדם, אולם ראוי לכל אדם שלא

יפחות לפחות מחצי שעה ביום ממעשה חסד. אולם ראוי שיהיה לכך זמן קבוע פחות או יותר, שלא יעקר מעיקר עולמו, תלמודו. ויעשה כן מתוך הכנה של מח ולב, להיטיב לבריותיו של הקב"ה מתוך אהבת ה' ואהבת ישראל לפי מדרגתו, שיהא נרגש בלבו אהבתם והרצון להיטיב להם.

התעסקות בשדכנות לאברך

תשובה:

בכל דבר נצרך להתבונן ממה הוא מורכב, מה הם חלקיו. ונתבונן מעט בענין השדכן, ממה מורכב הדבר.

א. שמיעת ידע על אנשים, בחורים ובחורות, לא רק שמותם, על עיסוקם, אופיים, וכו' וכו'.

ב. ניסיון לשכנע שיש התאמה, ופעמים רבות אי מסירת פרטים מדויקים, פעמים העדר אמירתם, ופעמים אף שינוי מעט או יותר ממעט.

ג. דיבור זמן רב עם נשים וגברים שיחות ארוכות, ופעמים אף נפשיות.

ד. זמינות גדולה בכל מיני שעות לפני הפגישות ואחריהם, וכד'. ועוד נקודות דקות נוספות.

כל אלו מורים שאברך בן עלייה השקוע בלימוד, רחוק ממנו מלאכה זו. יותר ראוי שיעסקו בה הנשים בפועל. והבעל יסייע מעט להציע לרעייתו רעיונות.

שאלה:

עולת הזעקה של בנות בוגרות רבות ממשפחות טובות שיושבות בביתן ומצפות לזיווגן, וצער המשפחות אין לתאר ל"ע, וככל שמתבגרות מתמעטות ההצעות, ועלה על לב כי אולי נכון גם לנו כאברכים להשתדל בזה להיות כל אחד שדכן לעת מצוא, לגמול חסד בגופו עם אותן משפחות ובנותיהן, על אף הקושי שבדבר, כי לפי הנראה והנשמע במחוזותינו כיום, היא ממש כמצוה שאין לה עוסקין. האם נכון הדבר שכל אחד יערוך פינקס מסודר לרשום כל מה ששומע, ומתוך כך בודאי יבוא גם לעשות איזה שידוך, ונמצא עוסק בתורה ובגמ"ח, או שאין ראוי לאברך בן עלייה (או ששואף להיות כזה) לעסוק בזה, כי כרוך בהרבה ביטול תורה ושיחת נשים ועוד, ואין המצוה הזו מוטלת עלינו, והשי"ת יעשה הטוב בעיניו.

נשמח אם הרב יורה לנו הדרך גם בזה, מה נכון לעשות בכלל, ובפרט למי שצער הבנות ומשפחותיהן כואב לו באמת בעומק נפשו.

שידוכים - שונות

בדיקת דור ישרים

שאלה:

ברצוני לשאול דעת תורה אודות בדיקות דור ישרים, מה דעת הרב בזה בכלל, והאם הדבר שונה ביחס לעדות הספרדים, האם זו השתדלות המוכרחת, או הראויה, או שהיא מיותרת להולכים בתמים. ומה עלינו לעשות בפועל, ועד כמה צריך לעמוד על

כך שלא להתקדם עם שידוך עד שיבדקו שני הצדדים ותימצא התאמה.

תשובה:

השתדלות ראויה לכולם. אפשר לבדוק אפילו בסוף, לא מוכרח לעכב את התהליך.

האם לעכב נישואין עקב קושי כלכלי

שאלה:

האם עקב קושי כלכלי יש לדחות את זמן הנישואין? כגון בבחור שראה את אחיו הגדולים שהתחתנו ללא סיוע כלכלי, והוא רואה אצלם לאורך שנים חוסר יישוב הדעת, ירידה ברמה הרוחנית ורדיפה אחר השלמת הכנסה, מצב של הישרדות יום יומית, מהי

הראייה הנכונה האמונית שנצרכת לחתן מיועד בעת הזאת?

תשובה:

להתחתן, ולהסתפק במה שהקב"ה נתן. אין היתר לדחות נישואין משום כך.

הסיבה הפנימית לעיכוב הנישואין בדורנו

שאלה:

יש בדורנו עיכוב של רבים בגיל הנישואין, ממה זה נובע באופן כללי?

תשובה:

זה נובע מעולם הפרוד השפל, ששם עומק הטומאה המפרדת טהרה ואמונה.

דעת תבונות

הדעת החמישית היא דעת פושעי ישראל, אותם שהיו מכירים את קוֹנָם ומכוֹנָם למרוד בו, כאמון שֶאָמַר (עי' סנהדרין קג:): "כְּלוֹם מִכוּוֹן אֲנִי אֱלֹהִים לְהַכְעִיס", וְכָל דְּכוּוְתִיָּהּ, שְׂמֵהּ שֶׁנִּקְרָא לְמֵרֹד מְלִשׁוֹן מֵרֹד בְּקוֹנּוֹ, יוֹדֵעַ אֶת רִיבּוֹנוֹ וּמִתְכוּוֹן לְמֵרֹד בּוֹ, מֵעֵיִן עֲמֻלָּהּ. וְקָרָא כְּתִיב (ישעיה ג, ח): "לְמִרוֹת עֵינַי כְּבוֹדוֹ", שֶׁהָיוּ חוֹשְׁבִים שִׁיּוּכְלוּ לַעֲשׂוֹת נֶגֶד רִצּוֹנוֹ ה' וְיִכְעִיסוּהוּ בְּמַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים, כְּמִי שֶׁמִּכְעִיס אֶת חֲבִירוֹ בְּכָל כְּרֹחוֹ. וְאַחֲרֵים חֲשָׁבוּ לְהִתְחַזֵּק בְּכַשְׂפִּים וְקִסְמִים, וְאַחֲרֵים בִּידֵיעַת מְלָאכֵי הַשָּׂרֵת וּמִשְׁרוּתֵיהֶם, כְּמִי שֶׁ בְּמִדְרָשׁ (איכה רבה, פרשה ב, ה) שֶׁהָיוּ אֹמְרִים לִירְמִיָּהוּ: "אֲנִי מִקִּיף לָהּ מִיָּא אֲנִי מִקִּיף לָהּ אֲשָׁא".

הקב"ה נתן לנו מצוות, והוא מצוה את האדם: "תעשה מצוות, ואל תעשה עבירות", אבל הוא נתן לו כח של בחירה לעשות עבירות, כלומר, שהוא נתן ח"ו כח להכיר בו ולמרוד בו. מדובר באדם שמאמין שהקב"ה קיים, והוא מאמין שהוא ברא אותו, והוא מאמין שהוא נתן לו בחירה, והוא מאמין שהוא מחיה אותו, והוא עובר עבירה, הוא מחלל שבת, ובאותו רגע הוא שואל את עצמו: "מי נותן לי כח חיות עכשיו? הבורא יתברך שמו, והוא נותן לי כח לעשות נגד רצונו", זה עומק ה'מתכוון למרוד בו', הוא משתמש באותו כח שנתן לו ריבונו ועושה נגדו, אבל מי נתן לו את אותו כח - ריבונו עצמו.

טעות הדעת החמישית

והיכן יסוד הטעות?

אם כח הבחירה היה כח מוחלט, אזי באמת היה אפשר ח"ו להצליח למרוד בו ית"ש, על אף שהוא בוודאי יקבל עונש, והקב"ה נאמן להיפרע מהרשעים, אבל אפשר למרוד בו, אם זה כדאי או לא - זה לא כדאי, כי לבסוף הוא יקבל עונש, אבל במציאות היה אפשר למרוד.

אך מכיוון שהבחירה איננה בחירה שלמה, כמו שנתבאר לעיל, שבעומק אמונת היחוד בוקעת לתוך הבחירה, אזי כל היסוד של 'יודע את ריבונו ומתכוון למרוד בו' - אין לו על מה שיסמוכו.

מהיכן בנוי הדעה של 'יודע את ריבונו ומתכוון למרוד בו'? על כך שהקב"ה נתן לאדם כח בחירה "מוחלט", זה מה שכתוב כאן, שֶׁהָיוּ חוֹשְׁבִים שִׁיּוּכְלוּ לַעֲשׂוֹת נֶגֶד רִצּוֹנוֹ ה' וְיִכְעִיסוּהוּ בְּמַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים, כְּמִי שֶׁמִּכְעִיס אֶת חֲבִירוֹ בְּכָל כְּרֹחוֹ, כִּשְׁם שֶׁאֵת חֲבִירוֹ בְּעַל כְּרֹחוֹ הוּא יִכּוֹל לְהַכְעִיסוֹ, כִּךְ הֵם סָבְרוּ מִכַּח אֲמוֹנַת הַבְּחִירָה שֶׁגַם לְקַב"ה אֲפֻשֵׁר לַעֲשׂוֹת כֵּן, אִךְ כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, בְּעוֹמֵק אֵינן זֶה כֵּךְ, כִּי מִצַּד פְּנִימִיּוֹת אֲמוֹנַת הַיְחוּד הַקַּב"ה שְׁלִיט גַם עַל הַבְּחִירָה.

שני סיבות ל'יודע את ריבונו ומתכוון למרוד בו'

יסוד הדעת החמישית היא, פושעי ישראל שיודעים את בוראם ומתכוונים למרוד בו.

כיצד יתכן שאדם שיודע את בוראו, יתכוון למרוד בו, הרי אם הוא יודע את בוראו הרי הוא יודע שהבורא 'כל יכול', ואין בכוחו למרוד בו, ואם כן, כיצד הוא מתכוון למרוד בו?

תשובה לדבר: יש כח בנפש 'למעלה מטעם ודעת'. אם משתמשים בו לצד הקדושה, מגיעים לאמונה ולתמימות, אך אם משתמשים בו לצד הרע, מגיעים ל'יודע את ריבונו ומתכוון למרוד בו', על אף שלפי הדעת אין מקום לכך, אך זהו כח של רע שהוא 'למעלה מטעם ודעת'. זוהי הקליפה של האמונה והתמימות שבנפש, דבר והיפוכו.

אך יתר על כן, ישנה סיבה נוספת, נמוכה מכך, והיא נתבארה בדברי הרמח"ל כאן.

מסביר הרמח"ל, הם ידעו את בוראם והתכוונו למרוד בו, מדוע - שֶׁהָיוּ חוֹשְׁבִים שִׁיּוּכְלוּ לַעֲשׂוֹת נֶגֶד רִצּוֹנוֹ ה'.

כלומר, הם לא חשבו ללא 'טעם ודעת' שהם יכולים לעשות נגד רצונו ית', אלא הם סברו שהקב"ה ברא את העולם ונתן לנו בחירה, ואנחנו יכולים לעשות ח"ו נגד רצונו. מכאן מגיע הכח של 'יודע את ריבונו ומתכוון למרוד בו'. מהיכן הוא מתכוון למרוד בו? כי הוא נתן לו כח לעשות נגד רצונו, זהו עומק כח הבחירה שנמסר לאדם.

המהלך הראשון שהוזכר זוהי הקליפה של אמונה ותמימות, למעלה מהדעת, זוהי כפירה בלי 'טעם ודעת', כפירה לשם כפירה. אבל בעומק יותר, יש כפירה של אמונת היחוד, ויש כפירה שהיא כפירה כנגד הבחירה. כפירה כנגד אמונת היחוד היא למעלה מטעם ודעת, זה מה שהוזכר השתא. אבל יתר על כן, יש כפירה מכח הבחירה.



בהנויות עכשיו

ספר זה נקרא **אאלפך חכמה**, בו לוקטו ענייני חכמה הבנויים על תורת האותיות, לפי שורשי האותיות, מתוך דברים שנאמרו ונכתבו באלפי שיעורים (בלמעלה מעשרים השנים האחרונות).

שם זה הוא על פי הַחֵרֶשׁ וְאֶאֱלֶפֶךָ, חֲכָמָה (איוב לג, לג), כי בו רמוז אופן התגלות והתפשטות התורה ממקורה. שהנה כידוע התורה מתחילה באות ב"ת, בראשית, אף על פי שהאות הראשונה היא אל"ף. ולמרות שבתחילת התורה נעלמה האל"ף, כאמור, חזרה היא ונתגלתה ב'אנוכי' שבמתן תורה (אלפא ביתא דרבי עקיבא. ז"ח רות מט ע"א). וביאור הדבר, שהתגלות התורה, אף שהחלה בבריאת העולם, שהרי 'אסתכל באורייתא וברא עלמא', עדיין נשאר בה עומק צפון ומכוסה, הרמוז ב'א', שהיא כנגד 'כתר עילאה' (עי' תיקו"ז ע. קכז ע"א), והוא לא נתגלה אלא במתן תורה.

ובעומק לפנינו מעומק, גם האל"ף שהתגלתה, אינה גילוי גמור. ודבר זה רמוז בלשון **אאלפך** - שני אל"ף, 'אחת הפלאה לאיסור ואחת הפלאה להיתר' (חגיגה יא). והיינו ש'אל"ף' הן אותיות **פלא**, מופלא ומכוסה (זוהר בלק קצג ע"ב. תיקו"ז ע, קלה ע"א), וה' אל"ף' שבתחילת האלפא ביתא מנוקדת בפתח, שהיא נקודת התחלת גילוי התורה הקדושה, אך עדיין גנוזה ונסתרת לפנינו 'אל"ף' המנוקדת בקמץ ('א' נוכי), שהיא לשון קמיצה קפיצה וסגירה ('קמץ' - מסיטרא דכתר, דאיהו סתים כקמץ דאיהו סתים, ופתח - מסיטרא דחכמה, דבה אתפתח ואתגלייא מחשבה סתימא. תיקו"ז ע, קכט ע"ב), סוד תורה הקדומה שעדיין לא נתגלתה. והיא 'הפלאה לאיסור', לשון אסור וסגור. אך האל"ף הפתוחה היא 'הפלאה להיתר', שהיא פתוחה ומוכנה לכל (תורת המגיד, פר' מטות. מגיד דבריו ליעקב, אות קלח. וע"ע אוהב ישראל, בראשית, ד"ה ונהר, שהאל"ף הקמוצה נסתרת והולכת עם כל המבטאות, שאין שום אלה יחובר בה האל"ף, כי האל"ף היא הבהרת האותיות. אבל האל"ף הנגלית במבטא, היא אל"ף פתוחה).

אאלפך חכמה



עין חיים

עם ביאור בלבבי משכן אבנה
שער דרושי הצלם ♦ שער העיבורים מ"ת ♦ ויתחלק לה' פרקים

פרק א'

הפכים, מחד הוא גילוי של פרטות של כל אחד, אך מאידך מתגלה מציאות של צירוף, והוא לשון פר-צוף, מחד פר-טות, ומאידך פרצוף-צירוף, והיינו שמתגלה בהם הפרטים אך לא באופן של נפרדים-פיזור-פירוד, אלא באופן של צירוף, ונמצא שע"י התיקון נמצא שמה שמתו המלכים ונעשה פר-פירורין ונפלו למקום ב"ע, עלה 'וצף' ונעשה בחינת פרצוף, והבן.

ובעומק, בחינת הערב 'רב' הוא במלכין קדמאין, שהם שורש ריבוי של רע, ערב 'רב', והוא מש"כ הרב 'הכללות מעורב בהן', שהוא עירוב גמור, והם תתקע"ד דורות אשר קומטו להיבראות ששורשן במלכין קדמאין, שנשברו, והם העזי פנים שבדור, ובדרא בתרא בפרט, כי אזי יוש"לם התיקון של השבירה של המלכין קדמאין, כי התכלית תיקון הערב רב הוא לברר את הטוב מהרע כפי שהתבאר ברמח"ל, כי משם מגיע משיח בן דוד, בחינת אדום דתיקון, בסוד מצאתי דוד עבדי, בסדם. אך בעלמא דידן שורש הרע הוא מחטא אכילת עץ הדעת טוב ורע, הוא בחינת ערב זעיר, הוא משורש ז"א שנברא בשישה ימים.

והיה בלתי סדר ותיקון: והיינו שהיו הז"ת בבחינת תערובת דקלקול, זה תחת זה ולא באופן של קוים, שהם קו ימין וקו שמאל וקו אמצע המחברם, וגם לא בבחינת פרצוף שהדברים מסודרים באופן של צירוף, כנ"ל.

עד שאח"כ הע"ק אתתקן גרמיה בקדמייתא כנזכר באדרא ואז ספירת הכתר נעשה פרצוף שלם ב"ס ונקרא בחי' א"א ואח"כ נעשו או"א מחו"ב כמבואר: כפי שהתבאר לעיל בעור"לם התיקון שנתקנו כל הפרצופים, וספירת הכתר נעשה ממנה פרצוף שלם עתיק ואריך, ואח"כ נעשו או"א מחו"ב.

והנה עתה בא עת וזמן תיקון ז"ת שבאצילות, אשר מהם נעשה זו"ן אחר התיקון, הנה רצה המאציל העליון לתקנם: והיינו כי הז"ת שבהם היה השבירה, ובהם הוא עיקר התיקון, כי הם אלו שהיו זה תחת זה, משא"כ הג"ר שלהם היו מתחילה באופן של סגלתא כמבואר.

כי בתחלה היה כ"א מהם מובדלת מחברתה הבדל גמור והיה נקרא רה"ר כמבואר היטב ע"ש איך לסבה זו לא יכלו הכלים האלו לקבל האורות שבתוכם ונשברו ומתו: כמבואר בשער השבירה, שכל אור קיבל את כל האורות של הס-

נקדים ונבאר בקצרה מה שכבר התבאר הרבה, וחלק מן הדברים דלהלן נתבארו לעיל ונחזור עליהם. והוא כי 'עיבור' יש בו שני שורשים כלליים, א' עיבור הוא מלשון 'עיבוי', ונמצא שהעובר 'מעבה' את אימו, בסוד כריסה בין שיניה. ב' עיבור מלשון 'מעבר', כלומר מקום העיבור אינו אלא מעבר בין העולם העליון שמשם הוא בא לבין העולם התחתון שלשם הוא עתיד לירד.

טעם למה הוצרכו זו"ן להתעבר במעוי דאמא כמבואר אצ"לינו, הענין הוא עם מ"ש לעיל בענין המלכים שמלכו בארץ אדום ומיתו: הוא עולם התוהו שהוא עולם הנקודות שיצאו נפרדים ולכן מיתו.

כי הנה טרם שנאצל עולם האצילות המוזכר תמיד בס"ה בשם זה: הוא עולם התיקון, ובכללות הוא עולם הבוהו.

יצא הי"ס הכוללים כל עולם אצילות בכללות: הוא עולם הנקודות.

ויצאו נפרדות זה מזה כי היו י"ס זה למטה מזה וזה מקבלת מזו שלמעלה ממנה, ולא היה בשום א' מהם בחי' פרצוף: כלומר הז"ת דייקא, ומה שקרא להם י"ס היינו שבערכין הם י"ס בפני עצמן, והיינו כי הג' ראשונות היו מתחלה באופן של סגלתא כמבואר בכל המקומות.

ומתבאר כאן בדברי הרב ג' הגדרות ב"ס אלו שהם הז"ת: א' לא היו באופן של קוים, כלומר קוים באים משורש הקו עליון שהוא קו אחד, בסוד קו אחד המחברם, ב' היו זה למטה מזה באופן של חד סמכא, ג' יצאו נפרדות שהוא היפך בחינת פרצוף, כי פרצוף הוא מלשון צירוף.

רק היו בסוד כללות, כי כל א' היתה כלולה מכולן והיו הכ"ללות מעורב בהן בכ"א מהן: כלומר הפרצוף הוא בבחינת תרי"ג אורות שבכל דבר, כמבואר ברמח"ל, אולם בעולם הנקודות לא היה בחינת פרצוף והיו רק מעורבים בבחינת כללות, כלומר היה גנוז בהעלם כל המדרגות כולם בכל אחד מהם, וכיון שלא היה בגילוי ורק הכללות מעורב בהן, הוא סיבת השבירה והוא השורש לעירוב דקלקול לתתא, והוא גם שורש לערב זעיר ולערב רב. ולכן לא היה בהן כח של צירוף, משא"כ אם היו באופן של פרצוף אזי היה מתגלה הפרטות המצורף, כלומר בבחינת פרצוף יש ב'

א כי הרבה טעמים נאמרו בסיבת השבירה, ולהלן מתבאר ענין שהיו בחינת רשות הרבים, ויש כאן ענין 'אנא אמלון', שכל מלך רצה הוא למלוך לבדו ולשמור האור לעצמו.

מאידיך בבחינה הנוספת שהשבירה הייתה מחמת שהיה ריבוי אור ולכן הכלים לא יכלו לסבול את האור ונשברו, ולפי דעת האר"י ז"ל המלכות נשברה בסוד ארעא אתב"טלת, כלומר הכלים היו בחינת כלי קיבול, כלומר כלים שאינם מתבטלים לאור, ולכן מריבוי האור נשברו, והוא גופא שורש אנא אמלוך מצד שכל אחד רצה לשמור את כל האור לעצמו, וביחס הזה תיקונם, הוא תיקון הכלים דייקא, שהכלי דאימא שהוא מקום העיבור יכול להכיל את כל הז"ת בתוכו בסוד 'ארץ הצבי' שמתרחבת לפי יוש"ב, כלומר כאשר הכלי מתבטל לאור אזי הכלי מתרחב ויכול להכיל אור גדול יותר, וזה נעשה בסוד עיבור במעוי דאימא דייקא, אימא העליונה סוד כלים דתיקון ולא נוק' תחתונה סוד כלי תחתון שנשבר.

ויצאו אח"כ בזמן הלידה בבחי' פרצוף א' מיוחד בכל פרטיו: כלומר תחילת התיקון הוא במדרגת מעוי דאימא עצמה, ואח"כ בזמן הלידה הוא התיקון השלם שכל אחד נעשה בבחינת פרצוף מיוחד בכל פרטיו, והיינו בזמן היניקה ואח"כ בגדלות. ואזי תיקונם ימשיך אפילו שאינן כבר במ"קום שורשם במעוי דאימא.

בעומק לפי זה, מה שהוזכר שבסוד תלת גו תלת שהם נה"י מתגלה תחילת תיקון ג' קוין בעיבור, ע"ב-רי"ו גימט' חסד-גבורה, כנודע, וחיבורם ע"י קו אמצעי, אולם עדיין אינן יכולים להחזיק לבד להיות בסוד ג' קוים אלא רק מכח אימא בסוד 'אם הבנים שמחה', אך בזמן הלידה שהם יוצאים לחוץ, שעולים למדרגת היניקה שהיא בסוד ו"ק, כי ו"ק אותיות ק"ו, שורש דג' קוים, אזי מתחזק כח הקוים להחזיק לבד אפילו שאינן כבר במקום שורשם במעוי דאימא, כי אז נעשה ו"ק לעצמו, שיש בו ג' קוים לעצמו.

וגם הספירה (הז') שהיא מלכות הנקרא נוקבא דז"א הוצ"ך שגם היא תהיה עמהם בעת העיבור כדי שתהיה כלולה עמהם לצורך היחוד הראוי לה עם ז"א בעלה כנודע: והיינו דמחד המלכות היא מציאות לעצמה, אך מאידך מתגלה שהיא במעוי דאימא יחד עם הו"ק, והוא מסיבת צורך היחוד הראוי לה עם ז"א בעלה.

ומתגלה בעומק ששורש הזיווג של ז"א עם הנוק' אינו מת"גלה רק בזמן הזיווג, שהוא משורש או"א מצד שזו"ן הם בן ובת דאו"א שגם בהם יש זיווג ככל הפרצופים העליונים עד ע"ב וס"ג דא"ק, אלא מתגלה כאן שיש בהם מציאות של חיבור בשורשם במעוי דאימא.

דוגמה נוספת שמתגלה בחיבור דזו"ן הוא כי הנה שאר הפרצופים כשהם אב"א אין בהם מציאות של זיווג אלא רק כאשר הם פב"פ, ובהגדרה כוללת רק כשיש להם מו"חין דחיה-חכמה יש בהם מציאות של זיווג. אולם מבואר בכמה מקומות בדברי הרב שבזו"ן מתגלה בחינת זיווג גם כשהם אב"א, והיינו כשהם עולים לאו"א ונכללים עמהן, מכח זה זו"ן מזדווגים. אולם הוא חיבור שמתגלה רק

פירות שמתחתיו ולכן היה ריבוי של אור, ואזי לא יכלו הכלים לסבול ולכן נשברו ומתו, והוא סיבת 'אנא אמ' לוך' שכל אחד רצה לשמור את האור לעצמו ומחמת כן היה ריבוי של אור ולא התחלק לכולם לפי חלקו, מחמת שלא היו מצורפים בבחינת רה"י, והבן. וכן אילו היה כלי של ביטול, יכל לקבל אור שלא לפי ערך הכלי, בבחינת צבי, שמתפשט ומתכווץ לפי הצורך, אולם היה כלי קי"בול, ואינו יכול לקבל רק לפי גבולו, ולכך ע"י ריבוי האור נשבר.

לכן רצה המאציל העליון לתקנם, וא"א להתתקן אא"כ ית"חברו יחד כל הו"ק זו בזו בסוד פרצוף א' מקושרים זה בזה כנזכר שם ביאור הפרצוף המקושר דרך קוין מה ענינו, ועי"ז יחזור להיות רה"י שהוא פרצוף א' כלול הנקרא ז"א: והיינו ששורש השבירה היה כי היו נפרדים בחינת רה"ר, ומ"חמת השבירה נעשה התפרטות יותר גדולה עד שנשברו לחלקים ומתו, ולכן תיקונם הוא צירופם לפרצוף אחד, בבחינת רשות היחיד, ועי"ז נעשו בטלים זה לזה. יתר על כן תיקונם הוא שנעשו מחוברים באופן מסודר ולא באופן שהיו מעורבים, בבחינת ערב רב כנ"ל. והוא תיקון 'אנא אמלוך' הנ"ל, כלומר לא שייך שיעשה צירוף בין אחד לשני אלא אם כן יתבטל אחד לחבירו, והבן.

ובמדרגת נפש, הוא סוד תיקון הגאווה, שהיו בבחינת אנא אמלוך, דהיינו שהבעל גאווה מתרחב מעבר לגבולותיו, ואינו במידה, מידה לפי מדרגתו, ולכן בתיקון נעשו הז"ת בבחינת 'מידות', שאזי כל דבר מדוד בגבולו במדרגתו, ולא מתרחב בבחינת גאווה מעבר למדרגתו.

ואמנם כדי שיתקשרו ויתחברו יחד צריך לעלותן להכניסן במעוי דאימא, ושם בסוד ימי העיבור יתאחדו ויתקשרו וית"חברו יחד יחוד גמור: התבאר לעיל ובשער השבירה שכשם שהם ג' הגדרות כלליות בשבירה הם גם ג' הגדרות כלליות בתיקון בכללות התיקון, ובפרטות כאן בעיבור ג"כ מתגלה ג' בחינות תיקון, ולכאורה הוא רמוז בג' לשונות שכתב הרב, יתחברו, יתקשרו, ויתאחדו.

והיינו דמצד השבירה שהיא בחינת נפרדות, שהוא מדין הו"ק שהם נפרדים זה מזה מצד שורש הקלקול דאנא אמ' לוך שנעשו נפרדים ומזה נעשה שבירה לחלקים קטנים יותר, ביחס הזה התיקון הוא במה שנעשו 'מאוחדים' ומ"צורפים בסוד פרצוף, וכך יעשו אח"כ בסוד ג' קוין מכח הקו שהוא שורש כח המחברם, ואמנם בעיבור עצמו עדיין אינן בתיקון של ג' קוין, אולם שורש תיקונם הוא אחדותם שנעשה ע"י שנכנסו במעוי דאימא, והוא מש"כ 'ויתחברו יחד יחוד גמור', בסוד 'אם הבנים שמחה', שהיא שורש כח ה'מחברם' של כל הז"ת. ומ"מ יש גילוי מסוים של תיקון ג' קוים בעיבור והיינו מצד שבעיבור הם בסוד תלת גו תלת, והיינו כי נה"י היא מדרגת העיבור, והיא בסוד ג' קוים, והוא חוט-קו המחברם ו'מקשרם'.

והיינו כי הו' זמנים הם שורש הז"א שהוא ו"ק, וד' עיבורים הם שורש הנוק' שהיא בסוד כלי תחתון ששורשה בכלי עליון דאימא.

ונבאר ענין חיצונית ופנימית מה עניינם כי החיצונית הם מציאת העולמות, ופנימיות הם בחי' הנשמות: ענין פנימיות וחיצונית יתבאר בהרחבה בשער חיצונית ופנימיות, וכאן הרב מבאר עניינם בקצרה.

כנודע שיש ד' מחצבים, מחצב הספירות מחצב הנשמות ומחצב המלאכים ומחצב העולמות, ובהגדרה כוללת החיצונית הם מחצב העולמות והפנימיות הם מחצב הנשמות. אולם בפרטות

מחצב הנשמות נקראים חיצונית בערך למחצב הספירות, ומחצב המלאכים הם חיצונית בערך לנשמות והם פנימיות בערך לעולמות.²

אולם יבואר שיש בכל עולם מלאכים ונשמות, בבי"ע ולא באצילות, ונמצא לפי זה שבאותו עולם לעולם הנשמות הם פנימיות בערך למלאכים, אך בין עולם עליון לתחתון, המלאכים של עולם עליון הם פנימיות בערך לנשמות של עולם תחתון ממנו, והבן.

והענין כי הנה יש בזו"ן וכעד"ז בכל הפרצופים ב' בחי', הא' הוא בחי' החיצונית אשר בהם כדמיון הגוף אל הנשמה שמי בפנים, ומזה החיצונית דז"א (נ"א זו"ן דאצילות) נבראו כל העולמות כולן של בי"ע כנודע, כי כל הנבראים וכל הבריות שיש, כולם הם בציור דמות פרצוף אדם כנזכר בזוהר פרשה תולדות דכל שיפיו ושיפיו איתקרי אדם, ואפילו המלאכים כולם הם מבחי' חיצונית דזו"ן דאצילות: והיינו כי בי"ע היא חיצונית בערך לאצילות שהיא פנימיות. והם ב' שמועות, יש שמועה שהם ד' עולמות שעומדים זה על גבי זה בקור' מה, אך יש שמועה שאצילות היא פנימיות ובי"ע הם ג' לבושים על גבי אצילות. ויש ב' השמועות הוא דכל אחד מעולמות אבי"ע יש בהן פרטות אבי"ע, לפ"ז נמצא שכלל העולמות בכללותם הם ד' קומות זה על גבי זה, אך בפרטות באצילות הבי"ע דפרטות שבו הם ג' לבושים על גביו, והבן, ונתבאר לעיל בהרחבה.

אמנם יש בחי' ב' והוא הפנימית שבו שהוא כעין נשמה אל הגוף שמבחוץ ומבחי' זו נבראו נשמות בני אדם הצדיקים התחתונים, כי נשמת הזכרים מז"א ונשמת הנקבות מנוקבא דזעיר אנפין, באופן כי כל נשמות הצדיקים הם יותר פנימים מהמלאכים כולם, חוץ מהנשמות שהם מבחי' בי"ע כנודע, גם נשמות אלו יהיו פנימים אל ערך המלאכים אשר מן העו"לם ההוא שממנו חצבו הנשמות כמ"ש במקומו בע"ה: והיינו דנשמות דבי"ע הם בחינת חיצונית בערך לנשמות דאצילות שהם פנימיות. וכן נשמות הזכרים הם בחנת פנימיות

כשהם כלולין גם באבא וגם באימא יחד, אך כאן מתגלה כשהם בעיבור במעוי דאימא לבד, והוא בסוד מעין חופה שקונה בבחינה שמכניסה לרשותו.

כאמור, עומק נוסף לעיבור דנוק' במעוי דאימא יחד עם הו"ק, הוא לתקן את שבירת הכלים, מדין הכלים, כי במעוי דאימא הוא בחינת הכלי השלם בבחינת תיקון, ואזי נעשה שורש תיקון הכלים בסוד הנוק' שהיא סוד הכלי ואזי כלי תחתון נכלל בכלי עליון, והוא שורש תיקונו.

לכן נבאר עניני העיבור ונאמר כי הלא ב' בחי' יש בעיבור: והיינו בסוד חיצונית ובסוד פנימיות כדלהלן.

וכל בחי' כלולה משני עיבורים שהוא ג' זמנים. וביאור הדב"רים כי תחלה הכל היו זו"ן בסוד העיבור והיו בבחי' ג' כלילין בג', ונקודת מלכות כלולה עמהן: והיינו שהם ד' בחינות, ג' דז"א ומלכות רביעית להם בבחינת פסיעה לבר.

ואח"כ נולד והיה לו זמן יניקה, ואחר כך הגדיל: הרב קיצר בלשונו, והיינו כי הגדיל בגדלות ראשון ואח"כ נעשה עיבור שני והוא גדלות שני.

והיה לו עיבור ב' לצורך המוחין שלו שאז נקרא זמן הגדלות, נמצא שהם ג' זמנים וב' עיבורים עיבור דג' כליל בג', ויניקה, ועיבור ב', והרי זה בחי' א' בסוד חיצונית: והיינו דאין יניקה לעיבור ב', והיינו כי מדרגת העיבור ב' הוא במדרגת יניקה, כי עיבור ראשון הוא בתוך מעוי דאימא משא"כ עיבור ב' אינו חוזר למעוי דאימא, אלא הוא רק בטל לאימא מכח מה שהוא יונק מאימו, נמצא דאע"פ שהרב קורא להם ב' עיבורים, בעומק אינו עיבור כפשוטו. והוא סוד שאחר שיצאנו ממצרים לא חוזרים למצרים, כי עיבור הוא בבחינת מיצר, וכשהיינו במצרים היה בבחינת עיבור גמור, אולם אח"כ נאסרנו לשוב למצרים, הכא נמי עיבור ב' הוא עיבור מעין יניקה, והבן.

וב' מדרגות עיבור אלו הם משורש שכל דבר נחלק בין אור פנימי לאור מקיף, כי בעיבור ראשון הוא בפנימי דאימא, במעוי דאימא, לעומת כך בעיבור שני הוא במקיף פין דאימא, ולכן עיבור שני הוא במדרגת יניקה, כמציאות היניקה עצמה שהוא מקיף את אימו מבחוץ ומקיף את אימו ויונק ממנה. והיינו פנימי ומקיף דחיצונית, ולהלן מיירי בפנימיות דכללות, שגם בה יש בחינת אור פנימי ואור מקיף, ופשוט.

ואחר כך היתה לו בחי' אחרת שנייה דוגמתה בג' זמנים וב' עיבורים, וכ"ז לצורך הפנימים, באופן שהם ד' עיבורים וז' זמנים כי הזמנים הם ו' אבל העיבורים שבהם אינן רק ד': ד' עיבורים וז' זמנים, דהיינו של חיצונית ושל פנימיות יחד. והוא סוד ה'דר', שהו' הוא ז"א והד' הוא בחינת הנוק',

² הוזכר ברש"ש.

³ כפי שיבואר להלן בסוד אראלים צעקו חוצה.

בערך לנשמות דנוק' דז"א שהם חיצוניות.

וז"ס הן אראלם צעקו חוצה וארז"ל אפי' מלאכי שלום אינן יכולין לכנסו כו': והיינו כי המלאכים הם לעולם חיצוניות בערך לנשמות, וכנ"ל היינו מאותו עולם דייקא.

וצריך להבין מאי אפילו דקאמר, ולמה נשתנו אלו המלאכי כים מזולתן עד שהוצרך להשמיענו חידוש שאפי' הם אינם נכנסים. אבל הענין מובן עם הנ"ל כי להיות שכל המלאכים הם מחיצוניות והנשמות מהפנימיות והנה יש בחי' מלאכים קרובים אל הנשמות של הצדיקים יותר משאר מלאכים ונ"קרא מלאכי שלום מהו דתימא כי כיון שבבחי' זו שיש לאלו המלאכים על השאר והוא שהם כת המלאכים המקבלין את נשמת הצדיקים כשנפטרין מן העוה"ז ואומרים לו יבא שלום ינוחו על משכבותם הולך נכחו כמו שאמרו רז"ל לכן נקראו מלאכי שלום ומצד בחינה זו היה אפשר שיכנסו בפנימיות עם הנשמות ולזה השמיענו שאפילו הם עומדין בחוץ ואין נכנסין בפנים: והיינו שהמלאכים שמקבלים את הנשמות, כיון שהם מכניסים את הנשמות מחוץ לפנים, מהעוה"ז לג"ע, כלומר הם לא רק מקבלים את הנשמות אלא גם מלווים אותם לבפנים לג"ע, ולכן היה ס"ד שיכנסו כי הם שייכים לפנימיות, קמ"ל.

והוא העומק שנקראים מלאכי 'שלום', והיינו כי המלאכים מחד הם בחיצוניות והנשמות הם בפנימיות, ומאידך מלאכי שלום הם המלאכים שמלווים את הנשמות מהחיצוניות לפנימיות, והיינו שיש בהם שייכות לפנימיות, והיינו שהם בחינת ממוצע, ממוצע בין החיצוניות לפנימיות, כי אמנם הם מכניסים את הנשמות לפנים אך הם לא נכנסים לפנים, לעומת כך הנשמות הבאים מג"ע לקבל וללוות את הצדיק

נכנסים לפנים, כי שם מקומם.

אולם בדקות בחינת הממוצע הם בני אדם שהפכו למלאכי כים, כמו חנוך, ובפרט אליהו שנאמר בו 'הנני נותן לו את בריתי שלום', 'שלום' בחינת ממוצע בין בנ"א למלאכים, והוא אותו שורש דמלאכי שלום. והיינו כי אליהו שיורד לתתא או כמלאך או כבן אדם בגוף, ולמעלה הוא כנשמה, הרי הוא ממוצע שכולל כל המדרגות כולם.

ונמצא א"כ כי תחלה היו זו"ן בבחי' חיצוניות שלהם לבד בסוד העיבור של ג' כלילין בג' ואח"כ נולדו והיה להם זמן יניקה ואח"כ באו להם מוחין בעיבור ב', ואחר כך פעם ב' היה להם כל ג' בחי' אלו בבחי' פנימית שלהם והיו תחלה בסוד העיבור ג' כליל בג' ואח"כ זמן היניקה ואחר כך עיבור ב' לצורך המוחין: כאן חזר על דבריו הקודמים.

ונחדד בהבחנה שיש בין עיבור ראשון לעיבור שני, והיינו כי בעיבור ראשון הם ג' כלילין בג' והיינו שהחג"ת כלולים בנה"י, לעומת כך בעיבור שני הרי הוא כבר קיבל גדלות ראשון, לכן העיבור הוא בסוד ג' כלילין בג' שהנה"י עולים וכלולים בחג"ת, ויבואר להלן בפרק ב'.

וסוד ב' הבחנות בשורש ז"א ובשורש א"א, כלומר מה שהחג"ת כלולים בנה"י הוא שורש הז"א, לעומת כך שורש לידת ז"א שהוא מסוד קיפול רגלין דא"א, והיינו שהנה"י כלולין בחג"ת, נמצא שמה שמתגלה בעיבור ראשון הוא משורש הז"א, ומה שמתגלה בעיבור שני הוא משורש א"א.

בחניות עכשיו



שיטת ארבעת היסודות



The Four Elements Teachings

סדרת הספרים "ארבעת היסודות" אשר ספר זה הינו השישי שלה בסדרת, מהווה תמצית מעשית של משנת החיים המתבארת בספריו ושיעוריו של מחבר סדרת הספרים "בלבבי משכן אבנה".



מלחמה - אתחלתא דגאולה

(מגילה ז' ע"ב)

בית הלחמי: תיקון לחם - מלחמה

כתיב (שמואל א טז, א) ויאמר ה' אל-שמואל וכו' מלא קרנך שמן ורחץ את-שלתך אל-ישי בית-הלחמי כי-ראיתי בבניו לי מלך: ועוד נאמר (שם שם, יח) ראיתי בן לישי בית הלחמי ידע נגן וגבור חיל ואיש מלחמה:

נתבונן במבט הפנימי הנוכחי להבין ולהשכיל שם המקום - בית הלחמי.

ישי בית הלחמי

רש"י (שם) פירש מלשון 'לחם' וז"ל, בית הלחמי - בבית לחם, עכ"ל. וברד"ק (שם, יז, נח) מצאנו טעם נוסף לשם בית הלחמי, וז"ל, נקרא בית הלחמי לשני דברים; על שם מקומו בית לחם, ועל שם שהיה איש מלחמה, עכ"ל. וביתר הרחבה כתב בספרו ספר השורשים (ערך עלם) וז"ל, ישי בית הלחמי, כלומר מבית הלחם הוא, ואיש מלחמה היה, ומפורסם וידוע היה בגבורה, לכך היו קורין אותו בית הלחמי (מלשון מלחמה), עכ"ל.

וזש"כ להלן (שמואל א טז, יח) ראיתי בן לישי בית הלחמי ידע נגן וגבור חיל ואיש מלחמה. והיינו שכח גבור חיל ואיש מלחמה ירושה לדוד מבית אביו - ישי בית הלחמי, והבן.^א

בית הלחמי הוא שורש התיקון ל'בזעת אפיה תאכל לחם'

המלחמה הראשונה והתמידית שנאמרה בתורה היא קללת אדה"ר (בראשית ג, יט) בזעת אפיה תאכל לחם. כלומר שנדרש מהאדם להילחם עם האדמה על מנת להוציא פריה. ובית הלחמי הוא שורש התיקון לבחינת מלחמה הנמצא בלחם. וכן כתב הקהלת יעקב (ערך שולחן) וז"ל, שולחן גימטרייה (שצד) דוד בן ישי וח' אותיות. ועל כן אמר דוד (תהלים כג, ה) תערוך לפני שלחן שהוא מספר דוד בן ישי. וזהו דוד בן ישי הלחמי, הוא בית שממנה יוצא לחם, עכ"ל. והיינו כלחם

^א ועין עוד דברי הרד"ק להלן (שמואל ב כא, יט) וז"ל, מבני לחמי ר"ל מהגבורים המתיחסים לבית לחם, עכ"ל.

^ב וביאור נוסף מהו הלחמי, עין חמדת ימים (שבת קודש פ"ה, אות טו), וזרע קודש (אמור ד"ה ולכן כל מיני שפע).

^ג עין רבינו מיוחס (בראשית ג, יט) וז"ל, תאכל לחם עד שובך אל האדמה. כלומר כל ימי חיך כך תהיה נהוג, עכ"ל.

^ד וז"ל הרש"ר הירש (בראשית ג, יט), כל הצער של חיי העצבון מתבטא בבית "לחם". המזון נקרא "טרף", - על שום שנטרף מידי הטבע; והוא נקרא "לחם", - על שם שיושג תוך מאבק סוציאלי, במלחמת הכל בכל. אילו יכול האדם להתפנות לרוחו, ולא רק ללחם חוקו, לא היה אדם נלחם באדם, ולא היה משקל רב למושג הקניין. אולם, חיי האדם תלויים בפרוסת הלחם, והוא זוכה בה רק ב"עצבון"; ומשום כך, משטרף את המזון מידי הטבע, הוא נלחם על קניינו עם האדם; ויש שילחם בטרם יטרוף, - שמא יקדמנו אחר במקור הטבע, עיי"ש.

^ה תלמוד בבלי (זימא עו). תנאי, איסי בן יהודה אומר: מן שירד להם לישראל היה מתגבר ועולה, עד שרואין אותו כל מלכי מורה ומערב, שנאמר תערוך לפני שלחן נגד צררי. (כלומר שלחן שאמר דוד הוא בבחינת 'מן' עין לקמן)

מלחמה - אתחלתא דגאולה

(מגילה ז"ע"ב)

הפנים הנמצא על גבי השולחן, שהוא שורש התיקון ללחם שנדרש בשבילו - מלחמה.¹

ומעין כך מובא בספר הליקוטים (האזינו, על הפסוק "כי שם ה' אקרא", ד"ה וזהו מה), והוסיף לבאר שאותו תיקון תוקן ע"י עובד. וז"ל, ואמר דוד המלך ע"ה על אדה"ר, (תהלים צב, ה) פִּי שִׁמְחַתֵּנִי ה' בְּפִעֲלָיָהּ. שהוא אדה"ר שנתן לו ע' שנה, שאם לא כן לא היו לו חיים כלל, ולא יצא דוד לעולם. עד שבא עובד ותיקן לְעַבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָהּ (בראשית ב, טו) שנאמר לאדה"ר, ולכן נקרא עובד (וכן תיקן את קין שהיה עובד אדמה). ותחת מה שנאמר לאדה"ר בְּזַעַת אֶפְיָהּ תֹאכַל לֶחֶם, לכך נקרא ישי בֵּית הַלְחָמִי, עכ"ל.²

עומר לגלגלת

ושורש לחם דתיקון שנגלה תיקונו ע"י עובד, הוא המן. שהמן ירד מהשמיים, ללא מלחמה של בְּזַעַת אֶפְיָהּ תֹאכַל לֶחֶם.³ ונרמז במן עצמו 'ישי', כדברי הזרע קודש (אמור, שם) עֹמֵר לְגַלְגֵּלֶת (הנאמר במן), עומר עם האותיות עולה בגימטרייה ישי.

ובא בנו דוד, והשלים את תיקון בְּזַעַת אֶפְיָהּ תֹאכַל לֶחֶם - עֹמֵר לְגַלְגֵּלֶת. על ידי שנלחם עם גלית המתנגד לגלגלת.⁴ וזהו סוד תפארת דברתו במלחמה, כמ"ש (שמואל א יח, ז) הִכָּה שְׂאוֹל בְּאֶלְפָיו וְדוֹד בְּרַבְבְּתָיו. ויתר על כן, הכה דוד את גלית דייקא בגלגלתו - עֹמֵר לְגַלְגֵּלֶת. ואותו הכאה נעשתה באבן קלה וללא טורח.

ומעין כך - ללא טורח ויגיעה - ינצח משיח בן דוד בן ישי הלחמי את כל אובי ה'. ויקום דברי דוד משיח ה' לגלית (שמואל א יז, מז) וַיִּדְעוּ כָּל־הַקְּהָל הַזֶּה כִּי־לֹא בְּחֶרֶב וּבְחַנְיָה יְהוֹשִׁיעַ ה' כִּי לֹה' הַמְּלַחְמָה וְנָתַן אֶתְכֶם בְּיַדְנוּ, בב"א.⁵

¹ מדרש הגדול (שמות כה, כג) ועשית שלחן. השלחן זכר למן, דכתיב תְּעֹדֶךָ לְפָנַי שְׁלֹחַן נגד צוררי (תהלים כג, ה)

² ועין עוד שם רות ד"ה ויהי בימי שפוט השופטים.

³ רבי אברהם בן הרמב"ם (שמות טו, טו) עמר לגלגלת וג', וזה מן נפלאות המן ואותותיו המפלאות, ששוו במאכלו הגדול והקטן והחזק והחלש לכל איש עמר לגלגלת.

⁴ אברבנאל (שמואל א יז) כאשר שב דוד מהכות את הפלשתי שהביאוהו לפני שאול וראש הפלשתי בידו או שאל לו על מדות אביו ותכונותיו, וזה שאמר בן מי אתה הנער? והוא השיבו שהוא בן ישי גבור ואדם נכבד, וזהו בית הלחמי, כי בית יורה על מעלת המשפחה. (וכן כתיב במדבר א, ב) לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת כָּל־זָכָר לְגַלְגֵּלֶתָם.

⁵ ועין פרישה (יר"ד, ס' רסד אות ז) וז"ל, ומצוה מן המובחר למול בברזל. שמעתי טעם ע"פ המדרש שכך הובטח לברזל ביום שנבקע הכובע של ברזל שהיה בראשו של גלית לפני דוד, עכ"ל. כלומר דוד תיקן את בחינת המלחמה הנמצא בלחם במעשה גלית (כנ"ל), ומעשה מילה במקום לחם חוקי) הוא מלחמה - קטלה פלגא, כנגד היצה"ר השורה על אות ברית קודש.

⁶ לעוד בחינות בלחם - מלחמה, ניתן לעיין במבט הפנימי מס' 10' (לחם מן השמים כנגד בלעם) ומס' 17' (לחם מן השמים, מאכל לאנשי מלחמה).

קונטרס עתיק

עתיק - חו"ב

וב"ן. או אופן נוסף לבד"ד שעלו לחו"ב לא רק אורות אלא אף הכלים, ע"כ תמצית הספיקות בכח"ב דעתיק.

והבן שענין כללות הספיקות הוא, האם כתרי חו"ב דב"ן עלו לרישא דעתיק אורות שלהם, אורות לבדם או אורות עם כליהם.

והבן שמצד עתיק, חכמה ובינה כלולים בו, כלולים בכתרו, ולכן כתרים עלה לג"ר שבו, שכולו בחינת כתר. אולם מצד הלבשת ז"ת דעתיק באריך, חו"ב אינם מאוחדים בשלימות עם כתרו, ולכן כתרים של שם ב"ן נשארו בגופא. והבן מאוד שמונח כאן שורש התפיסה, האם חו"ב הם חלק של הכתר, ג"ר, או שהם שורשים לז"ת. ובפרטות, מדין מדין או"א עילאין הם חלק מן הכתר, ומדין יסו"ת, הם חלק מז"ת. ובלשון של ד' יסודות, מדין אש עלו חו"ב לכתר. ומדין מים ירדו לז"ת. ובדקות יותר, מדין האורות קרובים יותר לעלות, אש - עולה. ומדין הכלים - עפר, קרובים יותר לרדת. וזה שורש הספק אם עלו האורות בלבד או עלו האורות עם הכלים.

והבן מאוד שאם כלים דכתרים דחו"ב דב"ן עלו לרדל"א, כלומר שיש כלים של מושכלות (חו"ב) שניתן להשכיל בהם את תפיסת רדל"א, והבן מאוד מאוד מאוד. וכל שיש יותר מקיפים, ובפרט מקיף דב"ן, כן יש שורש לכלים, שהם מקיף תחתון, לעלות.

כתב בעץ חיים (שער י"ב, פרק ג', מ"ת), וז"ל, יש ספיקות בחו"ב דעתיק. והספיקות האלו תלויין כפי הספיקות שיש למעלה בכתר דעתיק, אלא שכאן יש ספק בין בענין האורות ובין בענין הכלים. והעניין הוא כי גם כאן נודע לנו שיש בהם חו"ב של כתר דמ"ה, ואמנם בבחי' דב"ן ג"כ נודע לנו כי לקח העתיק ג' ראשונות דחכמה דב"ן וד"ר דבינה דב"ן וכו'. ובוזה הוא הספק, אם ב' הכתרים של חו"ב דב"ן עולין בחו"ב דעתיק, או נאמר שאע"פ שהם כתרים עכ"ז הם בחי' חו"ב הגרועים מבחי' עתיק וא"כ איך יעלו בחו"ב שלו, וא"כ לא עלו רק בגופא דייליה לבד, עיי"ש.

ועיי"ש, שאם בכתר יש או"פ אחד ואו"מ אחד, אז סימנו א"ג, א - או"מ, א - או"פ, ג - ג' כלים כי שני כלים דאחוריים דשני הכתרים דחו"ב דס"ג יעלו בחו"ב שלו.

ואם יש בכתרו גם או"מ וגם או"פ דמ"ה, אזי סימנו בג"ד, ב - שני אורות מקיפים, מקיף דמ"ה ופנימי דב"ן שנעשה מקיף למ"ה, ג - אורות פנימיים, פנימי דמ"ה ושני אורות דאחוריים, ד - כלים.

ואם יש בכתרו או"פ ואו"מ דמ"ה וב"ן, סימנו בב"ו, ב - אורות מקיפים דב"ן ומ"ה, ב - ב' אורות פנימיים דמ"ה וב"ן, ו - כלים.

ואם אורות כתרים של חו"ב עלו לעילא אזי סימנו בד"ד. ב - שני אורות מקיפים של מ"ה וב"ן. ד - ד' אורות פנימיים דמ"ה וב"ן, וד' אורות שחו"ב שעלו עמהם וארבע כלים, שנפלו חו"ב דכלים דכתרים דמ"ה

מזל טוב הם ולבבי לעורך העלון שבועי להולדת הבת תחי'



רכישת ספרי הרב:
ספרי אברמוביץ'
משלוח ברחבי העולם
03.578.2270
USA-718.871.8652



כל החומר
[זולת חלק ליקוטים]
שמופיע בגיליונות
מידי שבוע
יוצא לאור לראשונה



קו ישיר לשמיעת
שיעורי מורנו הרב שליט"א
ב'קול הלשון':
ישראל 073.295.1245
USA 605.313.6660



לקבלת העלון
בדוא"ל:
bilvavi231@gmail.com
לקבלת העלון
בפקס: 03-5480529



© כל הזכויות שמורות
מערכת 'בלבבי משכן אבנה'
טלפון: 052.763.8588
פקס: 03-5480529
bilvavi231@gmail.com